

KURŠIŲ NERIJOS NACIONALINIO PARKO DIREKCIJA

**KRAŠTOVAIZDŽIO MONITORINGO
ATASKAITA UŽ 2023 METUS**

**Neringa
2023**

TURINYS

Kuršių nerijos nacionalinio parko kraštovaizdžio monitoringo vykdymo apžvalga

1. Būdingą ir unikalų kuršių nerijos nacionalinio parko kraštovaizdį reprezentuojantys etalonai
- panoramos, atsiveriančios iš regyklų
2. Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugai svarbių atvirų erdvių tvarkymas
3. Aplinką darkantys statiniai KNNP
4. Gamtos paveldo objektai ir jų būklė
5. Gamtos stichijos paveiktos dalys

KURŠIŲ NERIJOS NACIONALINIO PARKO KRAŠTOVAIZDŽIO MONITORINGO VYKDYMO APŽVALGA

Kuršių nerijos nacionalinio parko (toliau - KNNP) direkcija 2023 m. krašovaizdžio monitoringą vykdė fiksuodama 6 paramentrus: būdingą ir unikalų KNNP krašovaizdį reprezentuojantys etalonai - panoramos, atsiveriančios iš regyklų; krašovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugai svarbių atvirų erdvių tvarkymas; gamtos paveldo objektai ir jų būklė; aplinką darkantys statiniai KNNP; gamtos paveldo objektai ir jų būklė; lankytojų poveikis ekologiniu požiūriu jautriose ir rekreacinio potencialo KNNP dalyse; gamtos stichijos paveiktos dalys.

Šiais metais būdingą ir unikalų KNNP krašovaizdį reprezentuojantys etalonai - panoramos, atsiveriančios iš regyklų buvo fiksuotos pagal 2022 metais tobulintą fiksavimo metodiką. Buvo analizuojami naujai patvirtinti 3 taškai, aprašyti pokyčiai. Esminiai pokyčiai stebėti taškuose gamtinėse teritorijose, kur vyksta gamtiniai procesai - vėjo pustymas, sukcesija. Urbanistinėse teritorijose pokyčius įtakoja žmogaus veikla – statomi, rekontruojami pastatai, vykdomos laikinos prekybos, maitinimo paslaugos su būtina infrastruktūra.

Palyginus su praeitais metais, urbanistinius pokyčius fiksuojančiuose taškuose vizualiai pagerėjo krašovaizdis, kadangi statybos veiklos sumažėjo, o statybos vykdytos 1 – 2 metus, baigiamos įgyvendinti: L. Rėzos g. 8, Smiltynės Kopgalyje, Pervalkos g. 12. Stebint gyvenvietes iš stebėjimo taškų, sudėtinga nustatyti ar vykdyti medžių šalinimo darbai, tačiau yra žinoma, kad medžių šalinimas vyko Pervalkoje.

Nidoje toliau tęsiami Nidos kultūros ir turizmo centro „Agila“ rekonstrukcijos darbai. Pradėtas rekonstruoti restorano „Kuršiai“ pastatas Naglių g. 29, pristatytas antro aukšto anstatas, iš monitoringo taškų nefiksuojami, o šios veiklos įtaka krašovaizdžiui - laikina neigiama.

Monitoringo metu vertinta 11 gamtos paveldo objektų būklė. Gamtos paveldo objektų skaičius KNNP teritorijoje nepakito. Lyginant su 2022 m. ji nepasikeitė. 5 paveldo objektų būklė vertinama kaip gera, 5 - vidutinė ir 1 - bloga. Jų būklę veikia gamtiniai ir antropogeniniai veiksniai. Pagrindinis antropogeninių veiksnių faktorius – lankytojų srautas, kuris daugiausia susirūpinimo kelia Naglių gamtiniame rezervate esančios Agilos kopų būklei, kuri prastėja, ne tik dėl gamtinių sąlygų, bet ir žmonių sąlygotų faktorių.

Dažniausiai pažeidimai, atsiradę KNNP teritorijoje, susiję su vėju ir audromis, kurie įtakoja krantų nuplovimus. Lyginant su ankstesniais metais, 2023 m. pažeidimai buvo neženklūs.

1. BŪDINGĄ IR UNIKALŲ KURŠIŲ NERIJOS NACIONALINIO PARKO KRAŠTOVAIZDĮ REPREZENTUOJANTYS ETALONAI - PANORAMOS, ATSIVERIANČIOS IŠ REGYKLŲ

Kuršių nerijos kraštovaizdis dažniausiai identifikuojamas su kopomis, išraiškingu reljefu, miškais ir gyvenviečių pastatais. Tačiau monitoringo metu fiksuojami ir prieškopėse plytinti žolė, krūmais arba medžiais apaugusi kauburiuota arba plokščia palvė, yra ne mažiau būdingą Kuršių nerijos kraštovaizdį apibūdinančios panoramos.

Nr.	Taško pavadinimas	Pokyčiai 2023 metais.
1	Regykla Naglių gamtiniame rezervate	Pokyčiai nebuvo fiksuoti
2	Regykla ant Parnidžio kopos	Pokyčiai nebuvo fiksuoti
3	Regykla ant Vecekrugo kopos	Pokyčiai nebuvo fiksuoti
4	Pažintinis takas Naglių gamtiniame rezervate	2023 m. II ketv. buvo įrengtos 4 smėlio gaudyklės, kurių bendras ilgis 60 metrų.
5	2014 metų gaisravietė (Juodkrantės girininkija)	2023 metais vyko Smiltynė – Juodkrantė 13,5 km dviračių tako remontas, todėl šalia fiksavimo vietos, esančia kvartaline važinėjo sunkiasvorės transporto priemonės, kurios paliko pažaidas, pokyčiai matomi fotofiksacijoje, jie nėra reikšmingi, nes jau vasaros pabaigoje, tose vietose, buvo stebimi augantys žoliniai augalai.
6	Nidos aviacinės aikštelės gamtinė aplinka	2023 metais ŠR kryptimi matoma technika ir sunkiasvoris transportas, skirtas kelių atnaujinimui ir tiesimui. Buvo atnaujinta kelio atkarpa nuo Nidos aerodromo iki dviračių tako, taip pat atnaujinta aikštelė pačiame aerodrome. Šiais metais atsirado tvora, kuri žymi aerodromo teritoriją, į kurią griežtai draudžiama eiti pašaliniais asmenimis. PR kryptimi atsirado, didelių gabaritų tentinis anaras.
7	Nidos gyvenvietė (fotofiksacija nuo šiaurinio molo)	2023 m. urbanistinių pokyčių monitoringo taške nenustatyta.
8	Apsauginis kopagūbris ties Preilos gyvenvietėje	Pokyčiai nebuvo fiksuoti
9	Naglių gamtinis rezervatas nuo Birštvyno rago	2023 metais buvo ši vieta fiksuojama du kartus III ketv. ir IV ketv. su sniego danga. Nuotraukose matosi kaip kito kranto linija rugsėjo - lapkričio mėnesiais, daugiau pokyčių nebuvo fiksuojama.
10	Birštvyno (Žirgų) ragas	2023 metais stebimos beržų atžalos.
11	Sklandytojų kopa	Pokyčiai nebuvo fiksuoti

12	Juodkrantė ties TIC	Pietų kryptimi 2023 metais dar vykdomi KNNP Lankytojų centro darbai, tačiau jau fiksuojami pokyčiai: pašalintas statybvietės aptvėrimas. Kitų pokyčių taške nefiksuota.
13	Juodkrantės gyvenvietė nuo molo prie viešbučio „Ažuolynas“	2023 metais išplėsta prekybos vieta pietų kryptimi: pastatyta medinė terasa, stalai, kėdės.
14	Juodkrantės bažnyčia	2023 m. urbanistinių pokyčių šiame taške nefiksuota.
15	Pervalkos gyvenvietė	Per 2023 metus Pervalkoje pašalinti medžiai: beržai, klevai, 2 liepos. Medžiai šalinti pietinėje gyvenvietės dalyje, tačiau nuo stebėjimo taško nefiksuoti.
16	Preilos gyvenvietė nuo molo	2022 m. VTPSI sprendimu ir antstolių pagalba prie pastato Preilos g. 39, pašalintas statinys, savo medžiagomis nederantis Preilos urbanistiniame draustinyje. 2023 metais, nesuderinus projektinės dokumentacijos statinys vėl buvo pastatytas, tačiau VTPSI nurodymu išmontuotas: statybos medžiagos sandėliuojamos vietoje pašalinto statinio. Atlikti statybos darbai Preilos g. 73B, kur pastatytas 6 butų gyvenamasis namas.
17	Nidos gyvenvietė nuo molo (prie “Ešerinės”)	2023 m. urbanistinių pokyčių šiame taške nefiksuota
18	Kopgalis	Šiaurės vakarų kryptimi fiksuoti baigiami įgyvendinti statybos darbai, įrengiant Lietuvos Jūrų muziejaus nuotekų valyklą: pašalintos statybinės medžiagos, statybinis kranas. Pietvakarių kryptimi fiksuojami užbaigti darbai, įrengiant Delfinų terapijos centrą: pašalintas statybinis vagonėlis, sutvarkyta teritorija. Atlikti darbai pagerino kraštovaizdžio apžvelgiamumą.
19	Parnidžio kopa (nuo molo)	Pokyčiai nebuvo fiksuoti

Vykdamas kraštovaizdžio pokyčių fiksavimą urbanistinėse vietose, pastebėta, jog geriausiai tokius taškus fotografuoti yra ankstyvą pavasarį arba vėlyvą rudenį, kuomet medžių lapai neužgožia pastatų.

Vykdamas kraštovaizdžio fiksavimą urbanistinėse vietovėse, pastebėta, kad pokyčiai šiuose taškuose vyksta gana lėtai, o žmogaus veikla nėra dažna. Didžiausi pokyčiai vyskta įrengiant laikinos prekybos, maitinimo veikloms naudojamų laikinus statinius, įrenginius. Dažnai tokie statiniai ir įrenginiai apsunkina urbanistinio kraštovaizdžio apžvelgiamumą, keičia pamario ar pajūrio vaizdą, stebimą iš lankomiausių apžvalgos vietų - nuo moulų, nuo Parnidžio kopos.

1.1 pav. Sklype, adresu Pervalkos g. 12 vykdomi pastatų rekonstravimo darbai, kurie stebimi nuo Pervalkos molo (stebėjimo taškas Nr. 15)

Dar 2022 m. Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos nurodymu ir antstolių sprendimu, prie pastato Preilos g. 39, buvo pašalintas statinys, savo medžiagomis nederantis Preilos urbanistiniame draustinyje. 2023 metais, nesuderinus projektinės dokumentacijos statinys vėl buvo pastatytas, tačiau VTPSI nurodymu pašalintas. Tačiau matyti, kad statybinės medžiagos sandėliuojamos vietoje pašalinto statinio, tad galima spręsti, kad 2024 metų vasaros sezonui statinys vėl bus sumontuotas.

1.2 pav. Preilos g. 39 statiniai 2022 metai

1.3 pav. Prie pastato Preilos g. 39, sandėliuojamos statybinės medžiagos

Kaip buvo minėta, didžiausia žmogaus veiklos įtaka stebima urbanistinėse vietovėse. Ypač pastebimos laikinos prekybos veiklos pasekmės: paliekamos veiklai vykdyti statytos švartavimo prieplaukos, kioskai, reklaminės nuorodos ir pan.

1.4 pav. Vasaros sezono metu vykdytos laikinos veiklos įrenginiai

Šiais metais ilgą laiką vyravo rytų - pietryčių vėjai. Vėjų gūšiai siekė net 20-30 m/s, ko pasekoje vakarinėje marių pusėje (KNNP pakrantėje) pakilo, bangos, o marių vanduo apsėmė stebėjimo tašką. Pakilęs vanduo atplukdė sausius vandens augalus, medžių šakas, šiukšles.

1.5 pav. Sąnašos prie Nidos šiaurinio molo

1.6 pav. Putojantis vanduo prie molo ties Ažuolynu

Kraštovaizdžio apžvelgiamumą gerinanti žmogaus veikla stebėta 2022 metais naujai patvirtintame taške - Smiltynės Kogalyje.

Šiaurės vakarų kryptimi fiksuoti baigiami įgyvendinti statybos darbai, įrengiant Lietuvos Jūrų muziejaus nuotekų valyklą: pašalintos statybinės medžiagos, statybinis kranas. Pietvakarių kryptimi fiksuojami užbaigti darbai, įrengiant Delfinų terapijos centrą: pašalintas statybinis vagonėlis, sutvarkyta teritorija. Atlikti darbai pagerino kraštovaizdžio apžvelgiamumą.

1.7 pav. 2022 metais stebėta veikla Kopgalyje

1.8 pav. 2023 metų veikla Kopgalyje

2. KRAŠTOVAIZDŽIO IR BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS APSAUGAI SVARBIŲ ATVIRŲ ERDVIŲ TVARKYMAS

2.1. Nendrynų šienavimas

Vykdamas Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos direktoriaus 2020 03 02 įsakymu Nr. V-21 patvirtintos Buveinių apsaugai svarbios teritorijos – Kuršių marios (LTSIU0012) dalies ir paukščių apsaugai svarbios teritorijos – Kuršių nerijos nacionalinis parkas (LTKLAB001) dalies – Kuršių marių seklumų ir priekrantės tvarkymo programą, buvo atliekami gamtotvarkiniai darbai. Šios veiklos metu buvo mažinami nendrynų sąžalynai, kurie marių pakrantėje užgožė smėlėto skalaujamo kranto ir atvirų, seklių įlankų tipų buveines – neatskiriama Europos Bendrijos svarbos buveinės 1150 *Lagūnos dalis (2.1 pav.)

2.1 pav. Nendrynų sąžalynų mažinimas, atveriant sekles įlankas.

Šiame 23 ha plote buvo nušienauta 14 ha nendrynų. Jau trečius metus atliekami darbai davė teigiamų rezultatų. Programoje numatyta atkurti seklias priekrantes, kurios yra reikalingos urvinėms antims, įrašytoms į Lietuvos Raudonąją knygą. Šiame stebint teritorijas, kuriose buvo atliekami darbai, pavasarį beveik visuose teritorijose, išskyrus Ožkų ragą, buvo aptinkamos urvinės antys. Šiose teritorijose iš viso buvo suskaičiuotos 9-ios ančių poros (2.2 pav.).

2.2 pav. Urvinė antis, vandeninė plaumuonė.

Nendrynų šienavimas Pervalkos įlankoje davė teigiamų rezultatų vandeninės plaumuonės, įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą rūšies paplitimui (2.2 pav.). Šiomet šio augalo užimamas plotas buvo 0,30 ha, kai 2022 m. – 0,24 ha, 2021 m. – 0,13 ha, mažėjant nendrynų sąžalynams, vandeninė plaumuonė (2.3 pav.) gali laisvai plėstis.

2.3 pav. Vandeninės plaumuonės augimvietė Pervalkos įlankoje.

2.2. Nendrių šienavimas Kopgalyje

Siekiant išsaugoti Kopgalyje, druskingoje augimvietėje susiformavusias retas Lietuvos halofitinių augalų bendrijas, būtinas nendrių šienavimas ir susidariusios biomasės išvežimas kiekvienais metais. Šių metų spalio mėn. buvo nušienautas 0,25 ha plotas, susidariusi augalų biomasė išvežta (2.2.1 pav.).

Prieš

Po

2.2.1 pav. Nendrynų šienavimo darbai prieš ir po, siekiant išsaugoti retų augalų buveinę.

2.3. Pievų šienavimas

Šių metų pavasarį ir rudenį, buvo šienaujama Tylos slėnio pieva, nupjauta biomasė buvo surinkta ir pristatyta į žaliųjų atliekų aikštelę (2.3.1 pav.). Bendras nušienautas pievos plotas šiais metais buvo 4,26 ha.

2.3.1 pav. nušienautos Tylos slėnio pievos tvarkymas, biomasės sugriebimas ir išvežimas iš teritorijos.

Drėgnoji pievos dalis buvo šienaujama rankiniu būdu, sausoji – su traktoriumi. Pagrindinis tikslas – apsaugoti šią teritoriją nuo apaugimo: sumedėjusių augalų, invazinių augalų. Sausoje pievos dalyje auga raukšlėtalapis erškėtis (*Rosa rugosa*), drėgnojoje – sparčiai plinta paprastosios nendrės, tai pat abejuose pievos tipuose daugėja sumedėjusios augalijos atžalų.

Ši pieva vasaros laikotarpiu, gausiai žydi įvairiais augalais, būdingais pajūrio smėlynų pievoms, aptinkama ir į Lietuvos raudonąją knygą įtrauktų augalų, tokių kaip ankstyvoji smilgenė (*Aira praecox*), birželio mėnesį aptinkami gegužraibiniai (*Orchidaceae*) augalai (2.3.2 pav.)

2.3.2 pav. Gegužraibinių augalų žydėjimas birželio mėnesį, Tylos slėnio pievoje.

Pievos Kuršių nerijos nacionaliniame parke itin vertingos biologinės įvairovės atžvilgiu, tad joms reikia nuolatinės ir nepertraukiamos priežiūros, kad neapaugtų medžiais ar neišgalėtų nendrynų sąžalynai, bei invaziniai augalai. Raganos kalno kraštovaizdžio draustinyje ir Juodkrantės rekreacinio prioriteto zonoje rudenį buvo nušienautos pievos, kurių bendras plotas yra 1,06 ha (2.3.3 pav.)

A

B

2.3.3 pav. Nušienautos pievos A - Raganos kalno kraštovaizdžio draustinyje ir B - Juodkrantės rekreacinio prioriteto zonoje.

2.4. Atvirų erdvių palaikymas nuganymo būdu

Kuršių nerijoje pasitelkiant ganiavą siekiama palaikyti atviras buveines, taip saugant ir didinant biologinę įvairovę, palaikant atvirą kraštovaizdį. 2023 metais gegužės – rugsėjo mėn. Kuršių nerijos nacionaliniame parke buvo vykdoma ganiava Pervalkos rekreacinio prioriteto, Karvaičių kraštovaizdžio draustinio ir Grobšto gamtinio rezervato pievose (2.4.1 pav.). Bendras ganiavos plotas apėmė 3,77 ha, kur buvo ganoma 20 vnt. ožkų (2.4.2 pav.). Ganiavos plotuose siekiama sumažinti invazinių augalų plitimą (ilgakotis lakišius, šluotinis sausakrūmis), sumedėjusios augalijos atžalų, paprastosios nendrės plitimą.

2.4.1 pav. Ganiavos plotai Kuršių nerijos nacionalinio parko teritorijoje. A – Karvaičių kraštovaizdžio draustinyje, B – Grobšto gamtiniame rezervate, C- Pervalkos rekreacinio prioriteto zonoje.

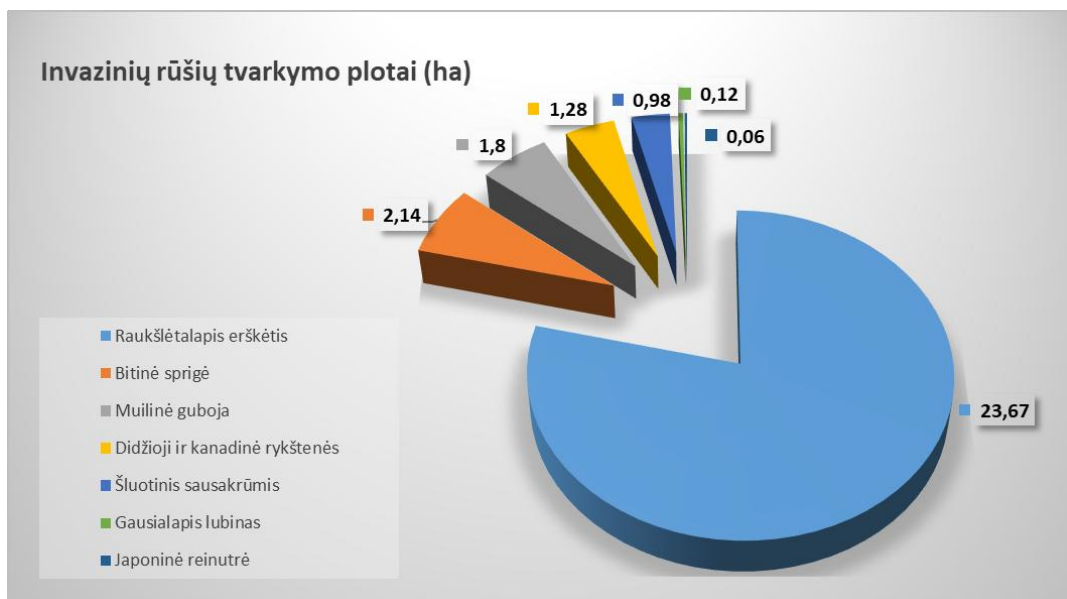

2.4.2 pav. Ganiava Kuršių nerijos nacionaliniame parke.

2.5. Invazinių augalų šalinimas

Invazinių augalų plitimas ir jų šalinimas, tampa vienu iš aktualiausių problemų šiomis dienomis. Šiais metais bendras invazinių augalų šalinimo plotas sudarė 53,29 ha (1 diagrama). Invaziniai augalai buvo naikinami gamtiniuose rezervatuose, kraštovaizdžio ir urbanistiniuose draustiniuose (1 lentelė).

1. diagrama, invazinių augalų šalinimo plotai Kuršių nerijos nacionaliniame parke.

1. lentelė. Invazinių augalų naikinimo vietos:

Nr.	Vieta	Naikinamas augalas	Plotas (ha), kuriame buvo naikinamas augalas
1	Naglių gamtinis rezervatas	Raukšlėtapis erškėtis (<i>Rosa rugosa</i>)	23,67 ha
	Naglių gamtinis rezervatas Karvaičių kraštovaizdžio draustinis Preilos rekreacinio prioriteto zona	Šluotinis sausakrūmis (<i>Sarothamnus scoparius</i>)	0,98 ha
2	Karvaičių kraštovaizdžio draustinis	Didžioji rykštenė ir (<i>Solidago gigantea</i>) Kanadinė rykštenė (<i>Solidago canadensis</i>)	3,62 ha

3	Smiltynės urbanistinis draustinis	Gausialapis lubinas (<i>Lupinus polyphyllus</i>)	0,12 ha
4	Raganos kalno kraštovaizdžio draustinis Gintaro įlankos istorinis draustinis Juodkrantės urbanistinis draustinis Garnių kraštovaizdžio draustinis	Bitinė sprigė (<i>Impatiens glandulifera</i>)	2,14 ha
5	Parnidžio kraštovaizdžio draustinis	Muilinė guboja (<i>Gypsophila paniculata</i>)	1,8 ha
6	Gintaro įlankos istorinis draustinis	Japoninė reinutrė (<i>Fallopia japonica</i>)	0,06 ha

Šiais metais didžiausi kiekiai šluotinio sausakrūmio buvo naikinami pavasarį. Preilos rekreacinio prioriteto ir Karvaičių kraštovaizdžio draustinyje, organizuotų talkų metu buvo sutvarkyta 0,52 ha ploto (2.5.1 pav.), susidariusi biomasė buvo išvežta į atliekų surinkimo aikštelę. Naglių gamtinio rezervato teritorijoje, kartu su Lietuvos kariuomene, buvo sutvarkytas 0,40 ha plotas. Rudenį – „Sveika Neringa“ talkos metu, sutvarkyta 0,06 ploto.

2.5.1 pav. Prieš ir po šluotinio sausakrūmio tvarkymo darbų Karvaičių kraštovaizdžio draustinyje.

Karvaičių kraštovaizdžio draustinyje, dviračių tako atkarpoje nuo Nidos iki Pervalkos ir viena teritorija prie Vecekrugo automobilių stovėjimo aikštelės, kita vieta prie pagrindinio kelio Nida - Smiltynė, netoli Preilos, buvo nušienauta didžiosios ir kanadinės rykštenių 2,37 ha plote. Taip pat šiemet buvo rasta nauja augimvietė, kurioje rykštenė gausiai išplitusi 188 kv., 17 skl. (2.5.2 pav.). Rykštenė buvo nušienauta visoje atviroje sklypo teritorijoje, kur ji buvo aptinkama. Šienaujama buvo 1,25 ha plote. Bendras sutvarkytos teritorijos plotas Kuršių nerijos nacionaliniame parke šalinant rykštenes buvo 3,62 ha.

2.5.2 pav. Rykštenių augimvietė 188 kv, 17 skl. Šienaujamos teritorijos dalis, prieš ir po šienavimo darbų.

Bitinės sprigės populiacija yra gausiai išplitusi Juodkrantės gyvenvietėje ir aplink ją. Šiomet buvo nušienauta 2,14 ha plote. Buvo rasta nauja augimvietė, prie vietos gyventojų namų. Augalas gausiai išplitęs, sudaro tankmę, kurią vietos gyventojai naudojami ir tarp bitinės sprigės sąžalynų, metė žaliąsias atliekas. Surengus KNNPd darbuotojų talką, visos sprigės, naujai rastoje vietoje, buvo išrautos (2.5.3 pav.), sutikti vietos gyventojai buvo informuoti apie invazinio augalo neigiamą poveikį gamtai, taip pat buvo suteikta informacija apie žaliųjų atliekų tvarkymą.

2.5.3 pav. Bitinės sprigės KNNPd darbuotojų rovimu talka. Gausiai sužėlusios sprigės sąžalynų, kai kurie vietos gyventojai naudojo, kaip žaliųjų atliekų palikimo vieta.

Sveika Neringa” organizuotos talkos metu Gintaro įlankoje, tvarkymo plote ~ 0,06 ha, pašalinta japoninė reinutrė (*Reynoutria japonica*), kuri dar nėra įtraukta į invazinių augalų sąrašą, tačiau yra potencialiai invazinė. Tai jau antri metai, kaip toje pačioje vietoje taikomos priemonės, šiam invaziniam augalui sunaikinti. Šiais metais, talkos metus buvo nupjauti ir išvežti ūgliai, taip pat buvo kasami ir šakniastiebiai. Visa biomasė buvo surinkta ir saugiai pašalinta iš teritorijos (2.5.4 pav.).

Prieš talką

Talkos metu

2.5.4 pav. Japoninės reinutrės šalinimo talka.

Vadovaujantis 2021 m. parengtu raukšlėtalapio erškėčio (*Rosa rugosa*) gausos reguliavimo Kuršių nerijos nacionalinio parko Naglių gamtos rezervate 2021–2026 m. veiksmų planu Juodkrantės girininkijos 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 76, 76, 78, 80, 82 kvartaluose, nušienauta 23,67 ha raukšlėtalapio erškėčio (2.5.5 pav.).

Prieš

Po

2.5.5 pav. Prieš ir po raukšlėtalapio erškėčio šienavimo darbų, Naglių gamtiniame rezervate.

2.6. Atžalų šalinimas

Šiais metais sumedėjusios augalijos atžalos buvo šalinamos parko direkcijos organizuotų talkų metu. Lions klubo talkos metu paprastosios pušies atžalos buvo raunamos netoli Nidos aerodromo 5,30 ha plote. Sveika Neringa renginio metu talkininkai vyko į Naglių gamtinį rezervatą, ten buvo raunamos pušelės 12,8 ha plote, Naglių gamtiniame rezervate (2.6.1 pav.).

2.6.1 pav. Organizuotų talkų metu, raunamos pušelės Naglių gamtiniame rezervate.

3. APLINKĄ DARKANTYS STATINIAI KNNP

2023 metais, apsilankymų teritorijoje metu, buvo fiksuojami Kuršių nerijoje apleisti ir aplinką darkantys statiniai.

3.1 pav. Ūkinis pastatas, G. D. Kuverto g. 8, Neringa

3.2 pav. Buvusio pasienio posto, Nidos - Smiltynės pl. 4, Neringa, statinys

3.3 pav. Buvusios estrados pastatas, Pamario g. 55, Neringa

3.4, 3.5, 3.6 pav. Senieji Preilos – Pervalkos valymo įrenginiai (siurblinė, chloratorinė, kt. kiemo statiniai), Preilos g. 1B, Neringa

3.7 pav. Pastatai - buitinės patalpos ir sandėlis, Skruzdynės g. 20A, Neringa

3.8 pav. Prekybos ir buitinio aptarnavimo paviljonas, Smiltynės pl. 34, Klaipėda

3.9 pav. Pastatas – sandėlis, Smiltynės g. 24, Klaipėda

3.10 pav. Statinys miškų ūkio paskirties žemės sklype, šalia Smiltynės g. 24, Klaipėda, žemės sklypo

Apleisti statiniai KNNP teritorijoje kelia nepasitenkinimą tiek vietos gyventojams, tiek miesto svečiams. Statinių naudojimo priežiūros vykdymas Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka priskirtas savivaldybių administracijoms, tačiau labai lėtai vyksta aplinką darkančių statinių/pastatų atnaujinimas, remontas ar pašalinimas.

Plačiau apie fiksuojamus apleistus statinius pateikiama prie monitoringo ataskaitos pridedamoje medžiagoje. 2024 m. informacija apie apleistus statinius toliau bus renkama, aprašoma ir apibendrinama.

4. GAMTOS PAVELDO OBJEKTAI IR JŲ BŪKLĖ

Remiantis Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro duomenimis, Kuršių nerijos nacionalinio parko teritorijoje yra 10 geomorfologinių gamtos ir vienas geologinis gamtos paminklas:

1. Agilos kopa (geomorfologinis paminklas) - fiksuojami smėlio išpustymai kopos papėdėje. Būklė vidutinė. Gamtinė aplinka čia ypač dinamiška (natūralus smėlio priauginimo procesas, stiprus antropogeninis poveikis poilsio sezono metu, pavojingi gamtos reiškiniai). Lankytojų poveikis ypatingai sustiprėja pučiant stipriems gūsingiems vėjams. Pagal 2023m. atliktą meteorologinių duomenų bei lankytojų srauto įtakos eolodinaminiam procesams analizę, nustatyta, kad lankytojų kiekis ir vėjo stiprumas yra vienas kitą papildantys faktoriai, kurie sustiprina (suintensyvina) smėlio defliaciją. Intensyvus smėlio paviršiaus mindymas keičia smėlio paviršiaus struktūrą, o vėjo greičiui viršijus 8 m/s, prasideda masinis smėlio 0,2–0,5 mm dalelių judėjimas. Vasaros sezono metu yra nuo 25 iki 30 dienų, kada šie abu faktoriai (lankytojai ir vėjas) yra intensyviausi. Apribojus tokiomis dienomis lankytojų srautą, būtų galima transportuojamo smėlio kiekius sumažinti iki 15–20 %.

2. Angių kalnas (geomorfologinis paminklas) būklė stabili ir gera.

3. Karvaičių kopa (geomorfologinis paminklas) būklė stabili ir gera.

4. Urbo kalnas (geomorfologinis paminklas) būklė vidutinė, fiksuota digresija keliose vietose: take šalia švyturio (tako pradžios koordinatės LKS: 6134067, 309266) ir šalia įrengtos regyklos (232-234 kvartalinė).

5. Vecekrugo kopa (geomorfologinis paminklas) - fiksuojama digresija statesnėse kvartalinėse (180 – 175 ir 175 – 176 kv.) ir kopos viršūnėje. Būklė vidutinė.

6. Raganos kalnas (geomorfologinis paminklas) - būklė stabili ir gera.

7. Lydumo ragas (geomorfologinis paminklas) - būklė stabili ir gera.

8. Naglių ragas (geomorfologinis paminklas) - būklė stabili ir gera.

9. Skirpsto kopa (geomorfologinis paminklas) - fiksuojama digresija kopos viršūnėje. Būklė vidutinė.

10. Vingio kopa (geomorfologinis paminklas) - fiksuojami smėlio išpustymai. Būklė vidutinė. Gamtinė aplinka čia ypač dinamiška (natūralus smėlio priauginimo procesas, pavojingi gamtos reiškiniai). Faktoriai, įtakojantys kopos būklę, negali būti pakeisti žmogaus.

11. Marių mergelio atodanga (geologinis paminklas) – būklė bloga. 2022m. atliktų tyrimų metu nustatyta, kad atodanga visiškai sunyko ardoma bangų ir ledo. 2023m. situacija nepasikeitusi. 2023m. kartu su Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos specialistais svarstyta Marių mergelio atodangą įtraukti į sunykusių gamtos objektų sąrašą, tačiau kol kas šios minties atsisakyta.

Gamtos paveldo objektai, kuriuose 2023 m. stebėti pokyčiai

Agilos kopa

Per Agilos kopą vedantis Naglių gamtinio rezervato mokomasis takas yra vienas labiausiai lankomų objektų Kuršių nerijoje, tad rekreacinės digresijos poveikis čia neišvengiamas. Siekiant mažinti šį poveikį, 2023 m. balandžio 28 d. - spalio 16 d. laikotarpiu lankytojų srautas, kaip ir kiekvienais metais, buvo ribojamas apmokestinant patekimą į šį taką, o kopų sargai vykdė prevencinį darbą, bendravo su lankytojais ir prižiūrėjo, kad būtų laikomasi gamtinio rezervato lankymo režimo. Naglių mokomajame take 2021 m. pėsčiųjų vaikščiojimui skirta zona paženklinta kuoliukais, įspėjamaisiais ženklais ir praėjimą ribojančia virve. Bendras šios zonos plotas – 4793 m², o perimetras ~1018 m. Iš atliktų stebėjimų matyti, kad tokia apsaugos forma (ribojanti virvė ir kt.) yra gana veiksminga, t.y. didelių tako zonos ribų pažeidimų nepastebėta pasiteisino ir padeda suvaldyti srautus. Tačiau dėl nusidėvėjimo ir gamtinių sąlygų poveikio virves ir ženklus nuolat reikia atnaujinti ir remontuoti.

Lankytojų srautas vasaros metu yra didelis, 2023 metais parduota 37123 bilietų. Kaip ir kiekvienais metais didelė problema tampa automobilių aikštelė, kopos priegose, nes ji nepakankama atvykstančių lankytojų srautui. Automobiliai dažnai statomi ant vejų, ant važiuojamosios kelio dalies. KNNP direkcija nevaldo žemės sklypo, kurioje yra automobilių parkavimo aikštelė. Šalia tako esanti automobilių parkavimo aikštelė priklauso Lietuvos automobilių kelių direkcijai ir KNNP direkcija negali jos uždaryti esant poreikiui (pvz. dideliame lankytojų sraute). 2023m. KNNP direkcija raštu kreipėsi į Lietuvos automobilių kelių direkciją dėl papildomų ženklų ir signalinių stulpelių įrengimo. Deja, bet gautas neigiamas atsakymas, argumentuojant, kad problema yra sezoninė, nesant alternatyvoms - papildomai ar didesnei stovėjimo aikštei –taikant fizines priemones pastatant stulpelius ar kt., problema nesispręs, o tik persikels į kitas kelio vietas.

Agilos kopą neigiamai veikia smėlio erozija, sukelta gamtinių sąlygų ir antropogeninio poveikio. Smėlio gaudyklės sustabdo išpustomą smėlį bei jį sulaiko kopoje, todėl parko direkcija siekdama stabilizuoti Agilos kopą 2023m. įrengė 11 vnt., smėlio gaudyklių, kurių bendras ilgis, 135 m (4.1-4.3 pav.). Smėlio gaudyklių įrengimas leidžia sulėtinti smėlio praradimą į Kuršių marias bei susilpninti neigiamą poveikį gamtos paveldo objekto būklei.

4.1 pav. Parengiamieji darbai prieš įrengiant smėlio gaudyklės

4.2 pav. Įrenginėjamos smėlio gaudyklės

4.3 pav. Įrengtos smėlio gaudyklės

Skirpsto kopa

Po apžvalgos suolo įrengimo ant Skirpsto kopos 2021m. buvo užfiksuota intensyvi rekreacinė digresija (infrastruktūros poveikis). Todėl 2021m. pasiūlyta kopos jautriausiose vietose įrengti žabtvorių tvoreles ir sutvirtinimus, rodykles, nukreipiančias žmones ir jų srautus naudotis kitomis kvartalinėmis ir užlipimais, kad situacija neblogėtų. Atsižvelgiant į šiuos pasiūlymus, 2022 m. jie įgyvendinti, tačiau fiksuotas poreikis ir 2023m. papildomai įrengti tvorelę-atitvarą (4.4 pav.), pakloti žabus stačiuose užlipimuose (4.5 pav.) ir įrengti papildomus informacinius nukreipiamuosius ženklus (4.6 pav.). Įgyvendinus visas priemones, stebima stabilizavusi situacija stačiuose užlipimuose.

4.4 pav. Įrengta tvorelė-atitvaras ant Skirpsto kopos

4.5 pav. Žabų klojiniai ant Skirspto kopos

4.6 pav. Papildomi nukreipiamieji informaciniai ženklai

Vecekrugo kopa

Vecekrugo kopos būklė ir taikytos priemonės rekreacinei digresijai mažinti išsamiai aprašyti skyriuje lankytojų poveikis ekologiniu požiūriu jautriose ir rekreacinio potencialo KNNP dalyse, ? psl. 2023m. atnaujinta regykla esanti ant Vecekrugo kopos (4.7 - 4.8 pav.).

4.7 pav. Senoji regykla

4.8 pav. Naujoji regykla

Urbo kalnas

Urbo kalnas - geomorfologinis gamtos paminklas, į gamtos paveldo objektų sąrašą įtrauktas 1995 m. Gamtos paminklo ribose yra Nekilnojamojo kultūros paveldo teritorija (plačiau apie tai rašyta 2022 m. monitoringo ataskaitoje)

Urbo kalno būklė ir taikytos priemonės rekreacinei digresijai mažinti papildomai aprašyti skyriuje lankytojų poveikis ekologiniu požiūriu jautriose ir rekreacinio potencialo KNNP dalyse, ? psl.

Dėl netvarkos teritorijoje 2023 m. buvo išsiųstas raštas Neringos savivaldybei, kartu su savivaldybės aplinkosaugos specialiste buvo apsilankyta teritorijoje, susitarta, kad savivaldybė, kaip žemės sklypo valdytojai, imsis būtinų veiksmų dėl netvarkos pašalinimo, tačiau iki metų pabaigos situacija nepasikeitė (4.9 – 4.12 pav.).

4.9 pav. Netvarka Urbo kalne fiksuojama jau ne pirmi metai (2022 m.)

4.10 pav. 2023 m. kovo mėn.

Nidos gyventojas įkūręs bičių ūkį Urbo kalne

4.11 pav. 2023 m. kovo mėn.

4.12 pav. 2023 m. lapkričio mėn.

Jau 2022 m. buvo fiksuota didėjanti pietinio šlaito prie švyturio erozija. 2023 m. konkrečių priemonių jos sustabdymui nebuvo taikyta (4.13 - 4.14 pav.). 2023 m. KNNP direkcija suderino ***Kitos paskirties inžinerinio statinio - Urbo kalno laiptų (nuo švyturio iki pagrindinio tako (un. Nr 4400-1845-3448)) G. D. Kuverto g. 19, Neringos m. sav. statybos projektą***, tačiau laiptai pagal šį projektą laiptų nebuvo įrengti.

4.13 - 4.14 pav. Didėjanti erozija pietiniame šlaite prie švyturio

2022 m. buvo fiksuota didėjanti šlaito (vad. Zavišos aikštelės) digresija. Kraštovaizdžio apsaugos skyrius siūlė visą apžvalgos aikštelę apipinti analogiškai, kaip ji yra apipinta iš dviejų pusių (saulute). Tačiau buvo pastatyta tik virvės atitvaras. Net ir tokia prevencinė priemonė sumažino norinčių nusileisti šlaitu žemyn skaičių - tai matyti iš mažėjančio miško paklotės ištrypimo (4.15 - 4.16 pav.).

4.15 - 4.16 pav. Fotofiksacija nuo aikštelės ŠP kryptimi

Veiksmingesnė priemonė yra virvės atitvaras nuo šlaito apačios - stebint situaciją darytina išvada, kad šlaito ištrypimas čia mažėja (4.17 - 4.19 pav.).

4.17 pav. Fotofiksacija PŠ kryptimi

4.18 - 4.19 pav. Fotofiksacijos PŠ kryptimi kovo ir lapkričio mėn.

Angių kalnas

Angių kalnas yra Angių geomorfologinio draustinio draustinyje. Draustinio plotas - 126,78 ha, tikslas – išsaugoti geomorfologiškai vertingas mažąsias parabolines kopas, apaugusias mišku ir Angių kalno kopą.

4.20 pav. Angių kalno – gamtos paminklo ženklas

Angių kalne dar nuo sovietmečio yra įsikūrusi karinės struktūros. Nuo 1999 m – Lietuvos kariuomenės Karinės jūrų pajėgos, kurių nuomojamas sklypas sudaro 1,6649 ha.

2022 m. KNNP direkcija pritarė Krašto apsaugos ministerijos inicijuoto 65 m. telekomunikacijų bokšto statybai (4.21 pav.) bei išdavė specialiuosius saugomos teritorijos tvarkymo ir apsaugos reikalavimus. Projektas derinimui nei 2022 m., nei 2023 m. KNNP direkcijai nebuvo pateiktas, todėl tikėtina, kad statybos dar nėra įvykdytos - nuo Kuršių marių pusės matomi statiniai (4.22 pav.) tikėtina dar nėra pastarųjų metų statybos.

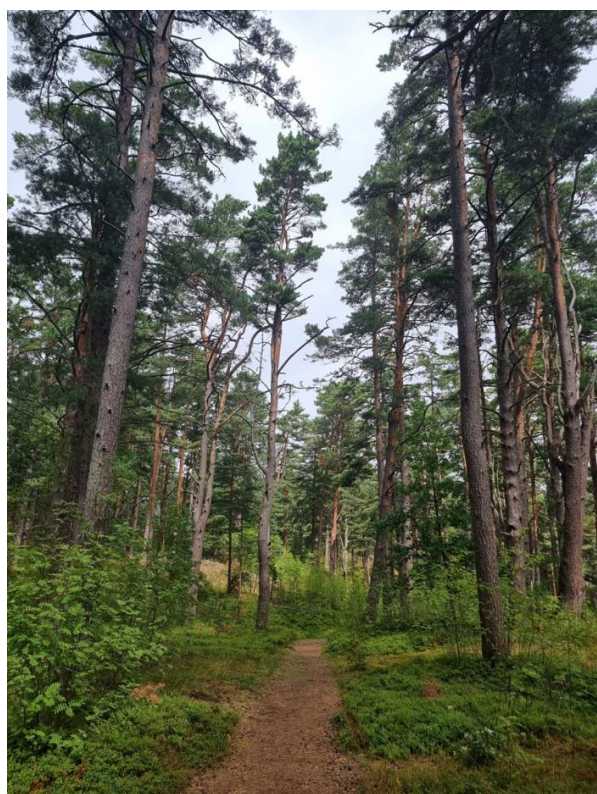

4.21 pav. Vizualizacija iš projektinių pasiūlymų (2022 m.)

4.22 pav. 2023 m. fotofiksacija iš Kuršių marių

Angių kalnas - lankytojų mėgstama vieta pasivaikščiavimui ir poilsiui gamtoje (4.23 pav.), tačiau gražiausiose vietose fiksuojama miško paklotės digresija (4.24 - 4.25 pav.). Taip pat didelį neigiamą poveikį daro dviratininkai, važiuojantys jautriais miško takais (4.26 pav.).

4.23 pav. Angių kalno pasivaikščiavimo takai

4.24 - 4.25 pav. Prie gražiausių vietų Angių kalne kasmet didėja digresija

4.26 pav. Didelį neigiamą poveikį miško takams daro dviratininkai (2023 m. pavasaris)

5. LANKYTOJŲ POVEIKIS EKOLOGINIŲ POŽIŪRIU JAUTRIOSE IR REKREACINIO POTENCIALO KNNP DALYSE

Poilsis gamtoje yra vienas pagrindinių žmonių užsiėmimų siekiant atgauti fizines ir dvasines jėgas. Grynas oras, ramybė, gražus kraštovaizdis masina žmones keliauti į gamtą ir atrasti naujas vietas. Ne visos teritorijos yra, arba gali būti pritaikytos žmogaus lankymuisi. Tokiose vietose yra stebima rekreacinė digresija, kuri veikia kraštovaizdį, biologinę įvairovę, dirvožemį ir kt.

Kuršių nerijos nacionalinio parko teritorijų rekreacinės digresijos analizė, stebėjimų seka ir pokyčiai pateikiami priede Nr.3.

5.1. Naglių gamtinis rezervatas, apsauginis kopagūbris, 68, 78 ir 88-90 kvartalai

Rekreacinė digresija apsauginiame kopagūbryje yra sukeliama žmonių, kurie naudojami per rezervatą nutiestu dviračių taku EuroVelo 10, taip pat parko lankytojų, kurie prie pagrindinio kelio Smiltynė - Nida, Naglių gamtiniame rezervate, įrengtose stovėjimo aikštelėse, palieka automobilius ir keliauja prie jūros. Nors teritorijoje yra išdėstyta informacinių ir draudžiamųjų ženklų, lankytojai jų nepaiso ir kerta rezervato ribas, eidami į paplūdimius, kurie yra nutolę nuo urbanistinių zonų.

Šiose teritorijose rekreacinė digresija nemažėja, 2024 metais numatomas dviračių tako remontas, jo plane yra numatyta tvora nuo Naglių gamtinio rezervato 56 kv iki 70 kv. Galimai tai turėtų sumažinti žmonių srautą per apsauginį kopagūbrį 68 kvartale. Kitose vietose, rekomenduojama didinti prevencinių stebėjimų dažnį, kloti žabų klojinius, didelę digresijos laipsnį turinčiose vietose.

5.2. Naglių gamtinis rezervatas, didysis kopagūbris, 69 ir 79 kvartalai

Naglių gamtinio rezervato 69 kv rekreacinė digresija nėra žymi, buvo fiksuoti mažo ir vidutinio pažeidimo takai. Kaip ir 69 kv. taip ir 79 kv. teritorijose aiškiausiai matomos yra transporto provėžos po projekto 05.5.1-APVA-V-018-01-0002 „Gamtotvarkos priemonių įgyvendinimas „Natura 2000“ teritorijose (I)“, kuris vyko 2017-08-01 – 2021-03-02 laikotarpiu.

Naglių gamtinio rezervato 69 kv. rekreacinė digresija nėra žymi, buvo fiksuoti mažo ir vidutinio digresijos laipsnio, pažeidimo takai. Bendras takų ilgis 79 kv., 2023 metais yra 70

metrų mažesnis nei 2022 metais, tačiau šioje teritorijoje vis dar išlieka didžiojo kopagūbrio nelegalus lankymas.

5.3. Digresijos mažinimo priemonės Naglių gamtinio rezervato mokomajame take

Šiais metais buvo atnaujintos smėlio gaudykles. Jų take iš viso įrengta 11 vnt. metrų II ketv. direkcija įrengė 5 vnt. (60 metrai) gaudyklių, o III ketv. 6 vnt. (75 metrai) gaudyklių buvo pastatytos per „Sveika Neringa“ organizuotą talką. Smėlio gaudyklės - turi teigiamą poveikį defliacinei stabilizacijai.

5.4. Karvaičių kraštovaizdžio draustinis, Vecekrugo kopa

Ši kopa mėgstama ir gausiai lankoma turistų, kurie atvyksta automobiliu ir ant kopos kyla vakariniu šlaitu, tačiau didesnė apkrova tenka rytiniam kopos šlaitui, kur žmonės atvažiuoja dviračiais ar ateina pėsčiomis nuo dviračių tako. 2022 metais didelis rekreacijos pažeidimo laipsnis buvo 180 – 175 ir 175 – 176 kvartalinėje, 2023 metais buvo pastatytas informacinis nukreipiamasis ženklas į kopos viršūnę, sutvirtinto grunto taku. Taip pat ši vieta buvo užtvirta mediniais užtvartais, kurie esant poreikiui lengvai išardomi. Po visų metų rudenį stebima digresija išlieka, ten veikiama ne tik žmogaus, tačiau ir oro sąlygų (lietaus). Vienerių metų neužtenka didesniems pokyčiams, tad šią vietą, kurioje pritaikytos digresijos mažinimo priemonės, reikia stebėti.

5.5. Parnidžio kraštovaizdžio draustinis, Parnidžio kopa

Tai vienas lankomiausių objektų Kuršių nerijos nacionaliniame parke. Dėl didelio lankytojų skaičiaus, čia fiksuojama didžiausia rekreacinė digresija. Bendras takų ilgis šiemet nesiskiria nuo 2022 metų, tačiau nebeliko mažo pažeidimo laipsnio takų.

Šiais metais buvo pastatytos 4 smėlio gaudyklės Lions klubo talkos metu, buvo išardyta senoji medinė tvora ant Parnidžio kopos šlaito (žvelgiant į Nidos gyvenvietę). Vietoje senosios tvoros, buvo sustatyti kuolai su virve. Atnaujinant ir papildant teritoriją informaciniais/ draudžiamaisiais ženklais, tikimasi didesnio lankytojų sąmoningumo, kad negalima kopti ar leistis stačiais kopos šlaitais. Prie digresijos mažinimo vasaros laikotarpyje prisideda kopų sargai, kurie pamatę pažeidimus, informuoja lankytojus apie parko taisykles, sustabdo norinčius kopti ar leistis stačiais šlaitais. Apie esančias problemas informuoja parko direkcijos skyrius esamu laiku, tad galima greičiau reaguoti į susidariusias problemas ir jas spręsti.

5.6. Garnių kalno kraštovaizdžio draustinis, Avikalnis (marių pusėje)

Avikalnyje rekreacinė digresija išlieka. Šiais metais stebimi naujų takų atsiradimai, nuo pagrindinio kelio Smiltynė - Nida. Takų ilgis šiame buvo 371 m ilgesnis nei 2022 metais. Didžiausias pokytis buvo stebimas, mažą pažeidimo laipsnį turinčių naujų takų atsiradimui. Šiais metais buvo įgyvendintos 2022 metų numatytos priemonės, pastatyti papildomi ženklai ir žabų klojiniais uždengtas vienas pamario šlaitas, kurio lankytojai leisdavosi ar kildavo.

5.7. Nidos rekreacinio prioriteto zona, apsauginis kopagūbris 221, 217 kvartalai

Šiais metais takų ilgis sudarė 209 m, tai 9 metrais daugiau nei 2022 metais. Nuo 2022 metų lankytojų srautas buvo padidėjęs dėl ten buvusios pirties. Nuo 2023 metų palvėje pirties neliko, tačiau digresijos pažeidimo lygiai nesumažėjo, jau praminti takai ant apsauginio kopagūbrio po truputi plečiasi, tad šią vietą tikslinga ir toliau stebėti, bei taikyti digresijos mažinimo priemones.

5.8. Gamtos paminklo – Urbo kalnas, geomorfologinis draustinis

Urbo kalnas yra valstybės saugomas geomorfologinis gamtos paminklas, 2023 metais buvo nuspręsta šį objektą įtraukti į rekreacinės digresijos stebėjimo taškų sąrašą. Prie "Zavišos aikštelės" atsirado rekreacinės digresijos židyns. 2023 metų pradžioje prie apžvalgos aikštelės, parko direkcija įrengė tvorelę (kuolai ir virvė), šlaito viršuje ir apačioje. Šiomis priemonėmis siekiama sumažinti lankytojų srautą, per pažeistą kopos šlaitą, kurio ilgis siekia 143 metrus. Būtina stebėti šią teritoriją ir taikomų priemonių efektyvumą, ypač šiltuoju metų laiku, kada lankytojų srautas padidėja.

6. GAMTOS STICHIJOS PAVEIKTOS DALYS

2023 02 17-18 pro Kuršių neriją praslinko vėjo audra (vardu Otto, liet. **Otas**), ir ji buvo stipriausia Lietuvoje per 2022-2023 m. šaltąjį sezoną, kuris iki šiol pasižymėjo labai ramiais ir debesuotais orais. Audra didelių nuostolių nepridarė. Dėl sustiprėjusio vėjo Klaipėdos uoste pradėta riboti laivyba. Naktį gūsiomis buvo fiksuotas 27,6 m/s vėjas. Bangų aukštis jūroje virš 5 metrų.

2023-03-07 Naktį gūsiomis fiksuotas apie 27 metrų per sekundę vėjas. Bangų aukštis jūroje siekė virš 4-5 metrų.

2023 m. birželio mėnesį sausra kaip stichinis meteorologinis reiškinys per pirmą dešimtadienį buvo fiksuota dalyje Vakarų Lietuvos – Kretingos, Klaipėdos, **Neringos**, Šilutės ir Vilkaviškio r. savivaldybių bei Palangos m. savivaldybės teritorijoje, o sausra kaip pavojingas 5 meteorologinis reiškinys buvo fiksuojamas didesnėje Vakarų Lietuvos dalyje. Antrojo dešimtadienio pradžioje stichinė sausra buvo fiksuojama jau ir visoje Neringos sav. teritorijoje. Šio dešimtadienio pabaigoje stichinė sausra liko Palangos ir Klaipėdos miestuose, **Neringos sav.** ir dalyje Kretingos, Klaipėdos, Šilutės, Mažeikių, Plungės, Telšių, Akmenės, Biržų, Radviliškio, Kėdainių, Raseinių, Šakių ir Vilkaviškio rajonų ir Šiaulių (miesto ir rajono) savivaldybių teritorijose, pavojinga sausra fiksuota Šiaurės ir Vidurio Lietuvoje. Trečiojo dešimtadienio pradžioje sausra nesitraukė iš Vakarinės šalies dalies bei plėtėsi į Šiaurės rytinę šalies dalį. **Nuo liepos 17 d.** hidrologinė sausra skelbiama visoje Lietuvoje.

2023 08 7-8 d. daugelyje šalies rajonų temperatūra išliko itin aukšta. Naktys buvo tropinės, kai temperatūra nenukrenta žemiau 20 laipsnių. Tropinę naktį lydėjo kiti pavojingi reiškiniai. Pietvakariniuose ir vakariniuose šalies rajonuose prasidėjo audros. Jas lydėjo intensyvios perkūnijos, smarkios liūtys, stambi kruša, škvalas iki 15–20 m/s. Būtent šią naktį stipriai apgadinti Nidos rekreacinio prioriteto zonoje, esančiame Šiauriniame paplūdimyje (Nidos-Smiltynės pl. 25A, 25B, Neringa) nelegaliai pastatyti kupolo formos statiniai, vienas iš jų ant plokščiojo horizontalaus inžinerinio statinio (terasos, aikštelės), su šalia jo įrengtais baldakimais (6.1 pav.). Po šių audrų viso Šiaurinio paplūdimio teritorija buvo nusėta statybinėmis atliekomis (6.2 pav.), lentomis, smėlio pripildytais maišais (6.3 pav.) ir t.t.

6.1 pav. Apgadinti nelegaliai pastatyti kupolo formos statiniai

6.2 pav. Paplūdimys nusėtas statinių atliekomis

6.3 pav. Smėliu pripildyti maišai, naudoti apsaugai nuo inventoriaus nuplovimo

2023 08 29 daug kur griaudėjo perkūnija, vietomis smarkiai lijo, krito kruša, fiksuoti pavojingi vėjo gūšiai.

2023 10 7-8 šeštadienio naktį (ir rytą) vėjo gūšiai siekė 28-30 m/s. Paplautas apsauginis kopagūbris (6.4 pav.) ir apgadinti laiptai (6.5 pav.).

6.4 pav. Apsauginio kopagūbrio nuplovimas

6.5 pav. Audros apgadinti laiptai per apsauginį kopagūbrį.

2023 11 23 vėjo gūšiai siekė iki 30m/s. Bangų aukštis jūroje siekė 5-6 metrų. Nuostolių neįdarė.

2023 12 25-26 nuo vidurdienio iki vakaro vėjo gūšiai siekė iki 26m/s. Gruodžio 26-os naktį vėjo gūšiai iki 23m/s.

2023 gruodžio mėnesis Nidoje buvo antras pagal mažiausią Saulės spindėjimo trukmę nuo pat tokių stebėjimų pradžios.

2023 m. stebėti krantų nuplovimai Kuršių marių pakrantėje, kurie paveikė ir KNNP direkcijos įrengtą infrastruktūrą (6.6 - 6.7 pav.), tačiau detalesnius ir išsamesnius krantų dinamikos pokyčius bus galima įvertinti, gavus Aplinkos apsaugos agentūros kiekvienais metais atliekamo krantų dinamikos monitoringo duomenis.

6.6 - 6.7 pav. Kuršių marių krantų nuplovimai ir paveikta rekreacinė infrastruktūra

